

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ

**Кафедра „Економіка, організація та управління
підприємством”**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до виконання контрольних робіт
з дисципліни**

„РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ”

Харків – 2009

Методичні вказівки розглянуто і рекомендовано до

друку на засіданні кафедри “Економіка, організація та управління підприємством” 26 вересня 2008 р., протокол № 2.

Призначено для студентів спеціальності “Економіка підприємства” заочної форми навчання.

Укладачі:

доц. Ю.Т.Боровик,
старш. викл. Н.В.Янченко

Рецензент

проф. М.Д. Жердєв

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання контрольних робіт
з дисципліни „Ресурсозбереження”

Відповідальний за випуск Янченко Н.В.

Редактор Еткало О.О.

Підписано до друку 09.10.08 р.
Формат паперу 60x84 1/16 . Папір писальний.
Умовн.-друк.арк. 0,75. Обл.-вид.арк. 1,0.
Замовлення № Тираж 100 Ціна

Видавництво УкрДАЗТу, свідоцтво ДК 2874 від 12.06.2007 р.
Друкарня УкрДАЗТу,
61050, Харків - 50, майд. Фейєрбаха, 7

МІНІСТЕРСТВО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

**УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЇ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ**

Кафедра “Економіки, організації і управління підприємством”

**Методичні вказівки
до виконання контрольних робіт
з дисципліни „Ресурсозбереження”**

ХАРКІВ 2009

Методичні вказівки розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри “Економіка, організація та управління підприємством” 26 вересня 2008 р., протокол № 2.

Призначено для студентів спеціальності “Економіка підприємства” заочної форми навчання

Укладачі:

доц. Ю.Т.Боровик,
старш. викл. Н.В.Янченко

Рецензент

проф. М.Д.Жердєв

ЗМІСТ

	Вступ	4
1	Завдання на контрольну роботу	6
2	Основні теми курсу	8
3	Вимоги до оформлення контрольної роботи	10
4	Вимоги до захисту контрольної роботи та заліку	11
	Список літератури	12
	Додаток А	13

ВСТУП

Ресурсозбереження неможливе без ефективного господарювання. В умовах ринкової економіки воно повинно виходити як з інтересів народного господарства, так і з інтересів кожного підприємства.

Удосконалення процесу виробництва в умовах нових та різноманітних форм господарювання, спрямоване на зниження витрат сировини, палива, енергії, робочої сили на одиницю продукції, що випускається, дасть можливість більшої економії природних матеріалів. Скорочення їх витрат залежить не тільки від поліпшення процесів видобутку сировини, збільшення віддачі надр, комплексної утилізації сировини, що видобувається, очищення і знешкодження відходів, що пов'язано з поняттям ресурсозбереження.

Велике значення має і раціоналізація усіх галузей виробництва, ліквідація витрат, інтенсифікація використання сировини, матеріалів, робочої сили, підвищення навантаження обладнання. Для цього потрібно використання сучасних досягнень НТП, передових безвідходних та маловідходних технологій, організації виробництва і праці, удосконалення структури виробництва, виходячи з об'єктивних економічних законів.

Питання ресурсозбереження стали об'єктом особливої галузі економічної науки, що вивчає складну проблему оптимального сполучення економічного розвитку з необхідністю використання усіх ресурсів.

При вивченні курсу „Ресурсозбереження”, а також при підготовці контрольних робіт студенти повинні звернути увагу на основні напрямки ресурсозбереження та раціонального використання природних і інших видів ресурсів:

- поліпшення планування та економічного стимулювання заходів з раціонального використання ресурсів;
- створення передумов для ефективної маловідходної та безвідходної технології виробництва в умовах різних форм власності як невід'ємного елемента діяльності в умовах ринкової економіки;

- різноманітні підходи та методи раціонального використання природних та трудових ресурсів;
- управління ресурсозбереженням;
- ресурсозбереження на підприємствах залізничного транспорту.

Контрольна робота передбачає розроблення теоретичних питань одного із розділів курсу, що вивчається. Обсяг роботи повинен складати 10-15 сторінок формату А4 друкованого тексту.

Метою контрольної роботи є поглиблене вивчення підходів та методів раціонального використання певного виду природних ресурсів або ресурсозбереження в галузях народного господарства.

Контрольна робота містить 30 балів у заліковому кредиті.

Методичні вказівки складаються із змісту, вступу, завдання на контрольну роботу, основних тем курсу, списку літератури, вимог до оформлення до контрольної роботи, вимог до захисту контрольної роботи та заліку.

1 ЗАВДАННЯ НА КОНТРОЛЬНУ РОБОТУ

Вибір теми роботи здійснюється відповідно до шифру (остання цифра залікової книжки відповідає номеру теми контрольної роботи: цифра „0” відповідає темі № 10 або №20 і т.п.).

При виконанні роботи необхідно використовувати дані статистичного щорічника „Народне господарство України”, а також інших статистичних довідників.

Теми контрольних робіт

- 1 Сучасні проблеми ресурсозбереження.
- 2 Природні ресурси і напрямки їх використання в народному господарстві.
- 3 Земельні ресурси України, їх раціональне використання і відтворення.
- 4 Економічна оцінка земельних ресурсів.
- 5 Ресурсозбереження в лісовому господарстві.
- 6 Заходи щодо збереження і відновлення лісових ресурсів.
- 7 Ресурсозберігаючі технології при переробці деревини.
- 8 Ресурсозбереження у водному господарстві:
 - 8.1 Водокористування.
 - 8.2 Водоспоживання.
- 9 Основні напрямки збереження води в галузях народного господарства (ПЕК, металургія, хімічна промисловість і т.д.).
- 10 Основні напрямки збереження води в галузях АПК.
- 11 Раціональне використання води в житлово-комунальному господарстві.
- 12 Ресурсозберігаючі технології у водоспоживанні.
- 13 Ресурсозбереження при видобуванні викопних ресурсів.

- 14 Ресурсозбереження при збагаченні викопних ресурсів.
- 15 Ресурсозбереження при транспортуванні викопних ресурсів.
- 16 Ресурсозберігаючі технології в гірничодобувному комплексі.
- 17 Ресурсозберігаючі технології в паливно-енергетичному комплексі.
- 18 Ресурсозбереження при видобуванні паливних ресурсів.
- 19 Ресурсозбереження при збагаченні і переробці паливно-енергетичних ресурсів.
- 20 Ресурсозбереження при кінцевому використанні паливно-енергетичних ресурсів.
- 21 Ресурсозберігаючі технології в хімічному комплексі.
- 22 Ресурсозберігаючі технології в будівельному комплексі.
- 23 Створення замкнутих виробничих циклів, маловідходних і безвідходних технологій.
- 24 Енергозбереження в галузях народного господарства і використання нових видів енергії.
- 25 Шляхи зниження матеріаломісткості продукції в галузях народного господарства.
- 26 Основні напрямки економії матеріальних ресурсів на залізничному транспорті (по господарствах).
- 27 Проблеми раціонального використання трудових ресурсів у ринкових умовах.
- 28 Трудові ресурси України і проблеми зайнятості населення.
- 29 Система показників ресурсомісткості виробництва.
- 30 Основні чинники ресурсозбереження підприємства.
- 31 Управління ресурсозбереженням у галузях народного господарства.

Виконання контрольної роботи надає студенту можливість навчитися підбирати необхідну літературу з питання, що розглядається, самостійно робити аналіз і висновки, послідовно викладати питання, поставлені у темі, та

систематизувати знання, отримані при вивченні окремих розділів курсу „Ресурсозбереження”.

2 ОСНОВНІ ТЕМИ КУРСУ

- 1 Основні питання курсу.
- 2 Земельні ресурси та проблеми їх збереження.
- 3 Лісові ресурси і напрями їх збереження.
- 4 Водні ресурси та їх раціональне використання.
- 5 Ресурсозбереження в галузях народного господарства (паливно-енергетичному комплексі, металургійному, хімічному, машинобудівному, будівельному, АПК).
- 6 Ресурсозбереження і науково-технічний прогрес.
- 7 Ресурсозбереження в системі управління трудовими ресурсами.
- 8 Управління ресурсозбереженням.
- 9 Ресурсозбереження на підприємствах залізничного транспорту.

Питання на залік з дисципліни «Ресурсозбереження»

- 1 Предмет «Ресурсозбереження» і його завдання.
- 2 Що вивчає дисципліна «Ресурсозбереження»?
- 3 Природні ресурси як чинник розвитку суспільного виробництва.
- 4 Господарська класифікація природних ресурсів.
- 5 Класифікація загальногеологічних ресурсів.
- 6 Зв'язок дисципліни «Ресурсозбереження» з іншими дисциплінами.
- 7 Методи дослідження.
- 8 Земельні ресурси як засоби виробництва.
- 9 Поняття родючості ґрунту.
- 10 Відтворювання родючості ґрунту.
- 11 Економічна оцінка земельних ресурсів.
- 12 Земельні ресурси України і проблеми їх використання.
- 13 Чим викликано зниження природної родючості ґрунту?
- 14 Заходи щодо поліпшення використання і збереження земельних ресурсів.

- 15 Характеристика лісових ресурсів України.
- 16 Класифікація лісів.
- 17 Основні напрями раціонального лісокористування.
- 18 Які чинники лімітують підземний водозабір?
- 19 Характеристика водних ресурсів України.
- 20 Назвіть, на які водні басейни України припадає найбільша кількість ставків і водосховищ.
- 21 У чому відмінність оборотного водопостачання від повторно-послідовного?
- 22 Джерела поповнення водних ресурсів Землі.
- 23 Ресурсозбереження водних ресурсів.
- 24 Методи, що підвищують віддачу нафтових пластів.
- 25 За рахунок чого здійснюється економія паливно-енергетичних ресурсів?
- 26 Заходи для поліпшення використання енергоресурсів.
- 27 Заходи НТП, спрямовані на ресурсозбереження.
- 28 Поняття маловідходних і безвідходних технологій.
- 29 Особливості організації безвідходного виробництва для галузей видобувної промисловості.
- 30 Особливості організації безвідходного виробництва для галузей обробної промисловості.
- 31 Особливості організації безвідходного виробництва для галузей з безперервними виробничими процесами.
- 32 Принципи організації безвідходного виробництва.
- 33 Поняття вторинних ресурсів і їх використання.
- 34 Ступені переходу до безвідходних технологій.
- 35 НТП і використання нових видів енергії.
- 36 Елементи управління демографічною політикою.
- 37 Елементи управління зайнятістю працездатного населення.
- 38 Елементи управління науково-технічним прогресом.
- 39 Елементи управління процесами підготовки робочої сили.
- 40 Елементи управління первинним розподілом робочої сили за допомогою договорів і замовлень ринку праці.
- 41 Елементи управління науковою організацією праці.
- 42 Елементи управління перерозподілом робочої сили.

- 43 Елементи управління економікою праці.
- 44 Елементи управління процесами відшкодування фізичних і духовних здібностей робочої сили.
- 45 Ресурсозбереження трудових ресурсів.
- 46 Поняття повної зайнятості.
- 47 Стратегія ресурсозбереження.
- 48 Назвіть принципи ресурсозбереження в рамках країни.
- 49 Види ресурсів на підприємстві.
- 50 Процес руху ресурсів.
- 51 Напрямки поліпшення використання ресурсів.
- 52 Технічні чинники ресурсозбереження.
- 53 Організаційні чинники ресурсозбереження.
- 54 Соціально-економічні чинники ресурсозбереження.
- 55 Структурні показники ресурсомісткості товару.
- 56 Питомі показники ресурсомісткості товару.
- 57 Відносні показники ресурсомісткості товару.
- 58 Абсолютні показники ресурсомісткості товару.
- 59 Резерви економії паливно-енергетичних ресурсів на підприємствах залізничного транспорту.
- 60 Джерела економії матеріальних ресурсів на підприємствах залізничного транспорту.
- 61 Показники матеріаломісткості продукції.
- 62 Резерви економії чорних металів на підприємствах залізничного транспорту.
- 63 Використання старопридатних вузлів і деталей на підприємствах залізничного транспорту.

3 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Пояснювальну записку оформляють відповідно до стандарту з методичними рекомендаціями бюро стандартизації. Зразок оформлення титульного аркуша пояснювальної записки наведено в додатку А.

У роботі сторінки та рисунки необхідно пронумерувати, спочатку роботи треба викласти план, вкінці – надати перелік використаної літератури з вказівкою прізвища та ініціалів

автора, назви книги, журналу, газети, місця та року видання, кількості сторінок.

Роботу слід підписати та поставити дату.

Контрольна робота обов'язково повинна бути переплетена.

4 ВИМОГИ ДО ЗАХИСТУ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ТА ЗАЛІКУ

Оформлена відповідно до установлених вимог контрольна робота подається керівнику. Керівник перевіряє відповідність завдання змісту контрольної роботи, якість її розроблення, правильність оформлення. Зауваження керівник робить на сторінках тексту.

Недоліки, визначені в роботі, повинні бути усунені до захисту. Робота допускається до захисту, якщо на ній є позначка керівника „до захисту” чи „до захисту після доробки”.

Захист контрольної роботи відбувається у встановлені керівником терміни і являє собою співбесіду зі студентом за темою роботи. У відповіді студент повинен сформулювати мету і завдання контрольної роботи, шляхи вирішення поставлених завдань, висновки.

Результати захисту визначаються керівником. Захищена робота залишається на кафедрі для збереження.

Для складання заліку з дисципліни необхідно відповісти на запитання або тестові питання за однією з тем і набрати не нижче 60 балів (задовільно).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 Экономика и ресурсосбережение в регионе / В.И. Шишкин, А.П.Яковлев, М.Т. Евдокимов. – Чебоксары, 1998. - 752 с.

2 Дубов В.И. Экономико-правовые и финансово-кредитные аспекты ресурсосбережения. - М.: МАКС Пресс, 2001. - 183 с.

3 Ресурсозбереження та економічний розвиток України. Формування механізмів переходу суб'єктів господарювання України на базі ресурсозберігаючих технологій: Монографія. За заг. ред. І.М. Сотник. - Суми: ВТД «Університетська книга», 2006 – 551 с.

4 Ресурсосбережение промышленных предприятий /Н.И.Иванов, А.В.Бреславец, Л.Г.Хижня и др. – Донецк: ИЭП НАН Украины, 1999. – 356 с.

5 Оксанич А.Э. Экономические проблемы ресурсосбережения / АН УССР, Львов, отд-ние Инс-та экономики. - Киев: Наук. думка, 1990. - 89 с.

6 Гельвановский М., Трохимова И. Экология и ресурсосбережение: наши проблемы и зарубежный опыт // Международная экономика и международные отношения. – 1991. – №12. – С.126 – 137.

7 Мингалеев Г.Ф. Экономическое обоснование ресурсосбережения на предприятии и в народном хозяйстве. – Казань: Казанский ГТУ, 2004. – 106 с.

8 Нормативные методы внедрения ресурсосберегающих технологий / С.И. Волощенко - К.: Укр НИИНТИ, 1989. - 16 с.

9 ГОСТ 30167-95. Ресурсосбережение. Порядок установления ресурсосбережения в документации на продукцию. - М.: Издательство стандартов, 1995.

10 А.П.Воронцов. Ресурсосбережение в АПК: Учеб. пособие. – М.: Изд-во Юркнига, 2006. - 208 с.

Додаток А

МІНІСТЕРСТВО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Кафедра „Економіка, організація і управління підприємством”

Контрольна робота з дисципліни „Ресурсозбереження”

(тема роботи)

КР.Е.016.02.06

(де 016 це останні 3 цифри зал.книжки, 02 заочна форма навчання. 06 шифр кафедри ЕОіУП)

Керівник роботи _____
(посада, вчене звання)

_____ (підпис) _____ (ініціали і прізвище)
" _____ " _____ 200__

Розробив студент(ка) _____
(група, курс, спеціальність)

_____ (підпис) _____ (ініціали і прізвище)

Харків 2009

